

Richtlijnen van de Specialisatiecommissie voor werkgroepen specialisatie FASE 2: competentieprofiel, certificeringsprocedure en permanente educatie

FASE 2

Een werkgroep kan in fase 2 een aanvraag voor een definitieve en officiële erkenning van een nieuw voorgestelde specialisatie indienen bij de Specialisatiecommissie. Via deze aanvraagprocedure levert de aanvragende werkgroep een competentieprofiel aan, een beschrijving van de procedure voor het verkrijgen van een specialisatie (certificeringsprocedure) én een beschrijving van het behoud van het specialisme (waaronder permanente educatie).

Stap 1: Specialisatiewerkgroepen beschrijven de competenties van de specialist

De werkgroep brengt in fase 2 de competenties in kaart voor de specialisatie conform de richtlijnen van de Specialisatiecommissie. Een definitie voor competenties is als volgt¹:

‘Een competentie is een, in gedrag waarneembare, combinatie van kennis, vaardigheden, houding en persoonskenmerken waarmee in een arbeidssituatie doelen worden bereikt.’

Een competentie is opgebouwd uit vier elementen, namelijk:

1. Kennis - dat wat iemand weet; de ervaring die iemand heeft.
2. Vaardigheden - dat wat iemand kan; handelingen waarin iemand bekwaam is.
3. Houding - overtuigingen die iemand heeft; normen, waarden, drijfveren.
4. Persoonskenmerken - dat wat van nature bij iemand past; aangeboren karaktereigenschappen.

Richtlijnen voor het beschrijven van de competenties

- a. Het basis competentieprofiel van de NBTG en de NSV zijn het uitgangspunt voor het beschrijven van de competenties. Bij het beschrijven van de competenties worden de vier elementen beschreven (zie hierboven) en wordt antwoord gegeven op de vraag: ‘wat zie je aan (juist) gedrag als iemand de competentie beheerst?’
- b. In het competentieprofiel worden de competenties voor de specialist beschreven; waar mogelijk en van toepassing, moet een hoger gedragsniveau beschreven worden bij iedere competentie die ook al beschreven is in het basiscompetentieprofiel;
- c. De werkgroepen baseren zich bij het beschrijven van de competenties op wetenschappelijke literatuur, voor zover deze beschikbaar is, én input van gebruikers en de beroepsgroep(en) waarnaar in de beschrijving verwezen wordt. Ook input vanuit andere stakeholders uit het werkveld kan hierbij gebruikt worden.
- d. In het competentieprofiel zijn de competenties van de Dove tolk ook (zoveel mogelijk) opgenomen. Hierbij wordt input gevraagd van de Dove tolken als zij niet vertegenwoordigd zijn in de werkgroep;
- e. Bij het opstellen van het competentieprofiel dienen de in de beroepscode van de NBTG en de NSV vervatte normen en waarden in acht te worden genomen.
- f. In het competentieprofiel moet in ieder geval een uitwerking van onderstaande criteria terugkomen;
 - a. Beschikt over diepgaande kennis van het systeem/de setting waarbinnen het tolken plaatsvindt;
 - b. Beschikt over kennis van de gehanteerde terminologie en de procedures binnen een bepaalde tolksetting;
 - c. Beschikt over gevorderde vaardigheden in persoonlijke reflectie, consultatie, samenwerking en onderzoek.
- g. De werkgroepen dienen bij de beschrijving van de competenties input en feedback te vragen van de eigen beroepsgroep en van diverse stakeholders, waaronder in ieder geval van de belangenorganisaties van doven en slechthorenden en van andere relevante stakeholders zoals het IGT&D. Het werken met focusgroepen is een aanbevolen werkwijze. Het proces van de totstandkoming van het competentieprofiel moet helder omschreven zijn.
- h. Werkgroepen kunnen bij het beschrijven van de competenties indien gewenst feedback krijgen van de beroepsverenigingen op dit gebied.

¹ Afkomstig uit een preview van *Het grote competentieboek* van Berenschot 2021

De competenties worden, aan het einde van fase 2 en samen met de uitwerking van de stappen 2 t/m 5, voorgelegd -aan het stakeholdersoverleg van RTGS, zodat zij hierop feedback kunnen leveren. Dit gebeurt via de specialisatiecommissie en aan de hand van het formulier '2.1. Feedbackformulier competentieprofiel'. Werkgroepen van de NBTG en de NSV leveren een basiscompetentieprofiel voor tolken NGT respectievelijk schrijftolken aan. Het competentieprofiel voor de specialist is hierop gebaseerd.

Stap 2: Verkrijgen van specialisatie / Certificering

Hieronder is aangegeven op welke punten er een uitwerking moet komen voor de certificeringsprocedure. Op een aantal onderdelen zijn er een aantal basiseisen gesteld door de Specialisatiecommissie. Op de andere onderdelen wordt van de werkgroep verwacht dat zij daarvoor een beschrijving aanleveren.

Richtlijnen/criteria certificering als specialist	Actie vereist van werkgroep of SC
<p>Basiseisen</p> <p>Om voor certificering in aanmerking te komen, dient iedere specialisatie, ongeacht welk specialisatiegebied, te voldoen aan de volgende basiseisen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tolken moeten geregistreerd zijn bij het RTGS als tolk; 2. Gevorderde tolkvaardigheden. Hieronder wordt verstaan: een basis van 5 jaar werkervaring van minimaal 600 tolkuren per jaar in de voorgaande 7 jaar in een breed scala van settings met een breed scala aan klanten; zo'n periode wordt als voldoende beschouwd om op basis daarvan tolkvaardigheden en oordeelsvermogen te ontwikkelen waarover men moet beschikken gelet op de unieke en complexe eisen die gesteld worden aan gespecialiseerde bekwaamheid. 	<p>1./2. Tolk dient een lijst aan te leveren met gewerkte uren (bijvoorbeeld vanuit Tolkcontact én commerciële activiteiten) waarin het aantal uren wordt aangetoond (format 2.2. Urenverantwoording aanvraag toekenning specialisatie) én een verklaring op te stellen (format 2.3. Verklaring uren-eis en werkervaring aanvraag toekennen specialisaties) waarop de inschrijfdatum RTGS vermeld staat én waarin de tolk verklaart in de afgelopen xx aantal jaar minimaal xx aantal tolkuren per jaar te hebben gewerkt.</p>
<p>Overige eisen</p> <p>Om voor certificering in aanmerking te komen, wordt per specialisatiegebied uitgewerkt aan welke overige eisen voldaan moet worden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een tolk dient aan te tonen dat deze beschikt over de benodigde competenties zoals beschreven in het competentieprofiel met betrekking tot de specialisatie. Het competentieprofiel moet in ieder geval een uitwerking van onderstaande criteria bevatten: <ul style="list-style-type: none"> - Beschikt over diepgaande kennis van het systeem/de setting waarbinnen het tolken plaatsvindt; - Beschikt over kennis van de gehanteerde terminologie en de procedures binnen een bepaalde tolksetting; - Beschikt over gevorderde vaardigheden in persoonlijke reflectie, consultatie, samenwerking en onderzoek. 2. Een tolk heeft minimaal één jaar onder begeleiding van een ervaren collega in het betreffende gebied gewerkt als essentieel onderdeel van de introductie in de specialistenpraktijk; 3. Een tolk heeft, in de afgelopen 7 jaar, minimaal 50 uren werkervaring opgedaan in het domein van de specialisatie. Dit moet gedocumenteerd bewezen worden. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De werkgroep gaat omschrijven hoe een tolk deze punten aan kan tonen. Dat kan bijvoorbeeld door het volgen van een scholingstraject/opleiding of het opstellen van richtlijnen hoe men vorm geeft aan de persoonlijke reflectie, consultatie, samenwerking en onderzoek. Het scholingstraject moet aan bepaalde eisen voldoen. Zie hieronder bij 'Stap 5: Richtlijnen scholingsprogramma's, nascholingen en accreditatie.' De werkgroep dient uit te werken welke elementen er in een scholingstraject aan bod moet komen. Welke specialistenopleiding moet gevolgd worden? Bestaat er al een specialistenopleiding op het terrein van de specialisatie of moet die nog ontwikkeld worden? Welke partij is geschikt om die opleiding te ontwikkelen? 2. De werkgroep omschrijft hoe deze begeleiding vorm dient te krijgen: Op welke wijze gaat deze werkervaring onder begeleiding van een ervaren collega vorm krijgen in de praktijk? In de vorm van mentorschap? Kan de werkgroep ook aangeven hoe in dat mentorschap voorzien zal worden? 3. De tolk toont via een Excel bestand (format 2.3. Verklaring uren-eis en werkervaring aanvraag toekennen specialisaties) deze uren aan.

Stap 3: Behoud van specialisatie / permanente educatie

Naast een certificeringsprocedure is het ook nodig om uit te werken aan welke eisen een tolk moet voldoen om zijn specialisatie te behouden. Dit kan bijvoorbeeld door bepaalde eisen te stellen aan Permanente Educatie en aan werkervaring. Hieronder is aangegeven op welke punten er een uitwerking moet komen voor het behoud van de specialisatie. Op een aantal onderdelen zijn er een aantal basiseisen gesteld door de Specialisatiecommissie. Op de andere onderdelen wordt van de werkgroep verwacht dat zij daarvoor een beschrijving aanleveren.

Richtlijnen/criteria behoud specialisatie	Actie vereist van werkgroep of SC
<p>Algemene eisen voor behoud van specialisatie*</p> <ol style="list-style-type: none">1. De tolk moet voldoen aan de algemene eisen voor behoud van registratie zoals omschreven in het reglement van het RTGS;2. De tolk moet gedurende een nascholingsperiode van 4 jaar minimaal 50 uren werkzaam zijn in het specialisatiegebied. Hiervoor dienen de formats '2.6 Verklaring werkervaring behoud specialisatie' en '2.7 Urenverantwoording behoud specialisatie' aangeleverd te worden.3. De tolk voldoet aan de eisen van permanente educatie voor de specialisatie, waaronder ook intervisie en kennisuitwisseling (zie voor een nadere uitwerking hiervan hieronder); <p>* Bij verloop van een nascholingsperiode wordt getoetst of de tolk aan de eisen voldoet om zijn specialisatieaantekening te behouden. Dat is dus in principe elke 4 jaar. Indien een specialisatie gedurende een nascholingsperiode verkregen wordt, worden uren naar rato verrekend.</p>	
<p>Eisen aan permanente educatie</p> <ol style="list-style-type: none">1. Permanente educatie: een tolk dient gedurende een nascholingsperiode van 4 jaar een minimum van 10 uren permanente educatie op het gebied van de specialisatie te volgen.2. De permanente educatie omvat zowel theorie als praktijk.3. De tolk neemt op regelmatige basis deel aan collegiale uitwisselingen en het vragen van feedback aan klanten met het oog op voortdurende persoonlijke reflectie en zelfevaluatie ter bevordering van een praktijk als gespecialiseerde professional.4. De tolk draagt bij aan de kennisuitwisseling over hun specialisme via deelname aan congressen en symposia, onderzoek, schrijven van artikelen of deelname aan werkzaamheden van beroepsorganisaties.	<p>De werkgroep werkt eisen aan permanente educatie uit. Daarin komt in ieder geval terug hoe collegiale uitwisseling en het vragen van feedback (punt 3) en bijdragen aan kennisontwikkeling (punt 4) van de specialisatie wordt vormgegeven en welke eisen daarbij horen. In de uitwerking worden de in stap 5 beschreven richtlijnen/criteria scholingsprogramma's/nascholingen voor specialisaties meegenomen.</p>

Stap 4: Overgangsregeling

Voor tolken die al als specialist beschouwd kunnen worden op basis van ervaring en opleiding/nascholingen geldt een overgangsregeling. Vanaf het moment dat een domein erkend is als specialisatie door de specialisatiecommissie, kan een tolk gedurende een periode van 2 jaar een beroep doen op de overgangsregeling.

Als een specialisatie is erkend door de specialisatiecommissie, kan een tolk middels een portfolio een verzoek tot verkrijging van de specialisatie indienen bij de specialisatiecommissie.

Richtlijnen/criteria overgangsregeling	Actie vereist van werkgroep of SC
<p>Algemene eisen De tolk levert een portfolio in, waarin de volgende informatie is opgenomen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informatie waarmee de tolk aantoont aan de basiseisen te voldoen (5-jarige registratie & werkuren). 2. Informatie waarmee de tolk aantoont aan punt 1 (beheersen competenties) & punt 3 (minimaal 50 uur werkervaring) van de overige eisen te voldoen. 3. Aanbevelingen van minimaal 2 collega's waaruit blijkt dat zij deze tolk kundig achten op het gebied van de specialisatie. Het betreft hier een collega waarmee is samengewerkt in het domein waarvoor de specialisatie wordt aangevraagd. Voor deze aanbeveling kan gebruik gemaakt worden van het format '2.4. Aanbevelingsbrief collega's'. 4. Aanbevelingen van minimaal 2 tolkgebruikers waaruit blijkt dat zij deze tolk kundig achten op het gebied van de specialisatie. Het gaat hier om tolkgebruikers vanuit de doelgroep die de specialisatie betreft of ervaren/deskundig zijn op het domein van de specialisatie. Voor deze aanbeveling kan gebruik gemaakt worden van het format '2.5. Aanbevelingsbrief tolkgebruikers'. 5. Informatie over welke nascholingen m.b.t. het specialisatiegebied al gevolgd zijn 6. Specifieke eisen m.b.t. specialisatiegebied 	<p>6. De werkgroep werkt uit welke specifieke eisen nog meer opgenomen dienen te worden om voor de overgangsregeling van het specialisatiegebied in aanmerking te komen. Bijvoorbeeld een bepaald diploma behaald hebben, een assessment met succes afronden etc...</p>

Tolken die via een overgangsregeling een specialisatie verkrijgen, dienen zich na het verkrijgen van de specialisatie aan de voorwaarden tot behoud (zie stap 3) van die specialisatie te houden.

Stap 5: Richtlijnen scholingsprogramma's, nascholingen en accreditatie

Richtlijnen/criteria scholingsprogramma's/nascholingen voor specialisaties	Actie vereist van werkgroep of SC
<p>Algemene eisen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het scholingstraject moet gebaseerd zijn op alle competenties zoals omschreven in het competentieprofiel voor de specialist. 2. Het scholingstraject moet zowel theorie als praktijk omvatten die voor de ontwikkeling tot specialist essentieel zijn. 3. Nascholingen moeten gebaseerd zijn op één of meer competenties van het competentieprofiel voor specialisten. 4. Nascholingen voldoen aan de algemene eisen aan 	<p>De werkgroep werkt o.a. uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aan welke eisen een scholingstraject moet voldoen - Hoe lang (hoeveel uren) het scholingstraject moet duren? - Aan welke eisen nascholingen moeten voldoen (anders dan de algemene nascholingeisen).

<p>nascholingen zoals deze door het RTGS zijn bepaald.</p> <p>Aanvullende eisen</p> <p>5.</p> <p>6.</p>	
<p>De richtlijnen/criteria voor opleiding en nascholing én het competentieprofiel voor specialisten dienen minimaal een keer in de vijf jaar herzien te worden.</p>	<p>De werkgroep beoordeelt periodiek of een herziening nodig is. Indien dat het geval is, doet zij vervolgens een aanzet/voorstel richting de specialisatiecommissie en de specialisatiecommissie oordeelt hierover.</p>
<p>Accreditatie van nascholingen</p> <p>Specialisatieopleidingen en nascholingen worden allen getoetst conform de algemeen geldende richtlijnen voor deskundigheidsbevorderende activiteiten én de aanvullende richtlijnen voor de betreffende specialisatie.</p>	

Feedback vanuit stakeholders

Wanneer de werkgroep alle informatie van de stappen 1 t/m 5 heeft aangeleverd aan de specialisatiecommissie, zal de specialisatiecommissie de ontvangen informatie voorleggen aan de diverse stakeholders uit het stakeholdersoverleg van RTGS en hen om feedback vragen. Deze feedback wordt meegenomen in de beoordeling van de aanvraag.

Definitieve erkenning specialisatie

Wanneer een werkgroep fase 2 heeft doorlopen en bovenstaande informatie is vastgesteld door de specialisatiecommissie, is er sprake van een definitieve en officiële erkenning van een nieuw voorgestelde specialisatie. Vervolgens kan een tolk een verzoek tot verkrijging van de specialisatie indienen waarbij wordt aangetoond aan de criteria te voldoen én/of te voldoen aan de overgangsregeling. De specialisatiecommissie beoordeelt dit verzoek. Indien de tolk als specialist wordt erkend, zal deze worden opgenomen in het specialistenregister van het RTGS.